

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

14.08.2023 nr. 04/02-7397
La nr. 18-69-7878 din 24.07.2023

**Ministerul Energiei
Cancelaria de Stat**

Urmare examinării proiectului hotărîrii Guvernului *privind aprobarea proiectului de lege cu privire la modificarea Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (număr unic 615/MEn/2023)*, comunicăm următoarele.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul elucidării acțiunilor de manipulare a pieței energiei electrice care este reprezentată de suficiente instrumente necesare prevăzute de cadrul normativ național, dar care vor fi disponibile odată cu transpunerea Regulamentului UE nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2001 privind integritatea și transparența pieței angro de energie.

Totodată, semnalăm că normele propuse pentru completarea art. 9 cu alin. (5¹) și (5²) privind interzicerea suspendării de către instanța de judecată a hotărîrilor și deciziilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică care vizează sectorul energiei electrice, este conceptual inacceptabilă.

Ținem să remarcăm că, statutul juridic al participanților la raporturile administrative, atribuțiile autorităților publice administrative și ale instanțelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile și obligațiile participanților în procedura administrativă și cea de contencios administrativ țin de prevederile *Codului administrativ*. Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform *Codului administrativ*.

În *Hotărîrea nr. 18/2012* Curtea Constituțională a subliniat că, contenciosul administrativ, în calitate de instituție juridică, are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere din partea autorităților publice, apărarea drepturilor persoanelor în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, precum și asigurarea ordinii de drept (§44).

Întrucît, potrivit art. 114 din *Constituție*, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încît la realizarea scopului final hotărîrea judecătorească să nu devină una iluzorie (*Hotărîrea Curții Constituționale nr. 18/2012*, §48).

Concomitent, în aceeași hotărîre Curtea Constituțională a menționat că, în orice societate democratică protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului, iar posibilitatea persoanei de a utiliza în instanța de judecată toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa constituie un remediu efectiv pentru asigurarea principiului

unui proces echitabil, principiu care se desprinde din cuprinsul art. 20 alin. (1) din *Constituție*, conform căruia orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

În corelație cu prevederile expuse supra și în vederea asigurării unui proces echitabil, *Codul administrativ* la art. 214 acordă persoanei, concomitent cu înaintarea acțiunii, posibilitatea de a solicita instanței de contencios administrativ suspendarea executării actului administrativ contestat.

Adițional, la §59 din *Hotărîrea nr. 18/2012* Curtea a reținut că, dreptul de a solicita instanței de judecată suspendarea actului administrativ constituie o veritabilă garanție împotriva abuzurilor autorității administrative, ale cărei acte de autoritate au caracter executoriu. Astfel, suspendarea actului administrativ constituie un mijloc eficient de protecție a drepturilor participanților la proces.

Concomitent, în vederea evitării abuzurilor din partea reclamantului, legislația procesuală civilă lasă judecătorului posibilitatea de a aprecia întinderea și caracterul real, ireversibil al prejudiciului, a cărui producere iminentă este invocată de reclamant. (*Hotărîrea Curții Constituționale nr. 31/2013 (suspendarea actelor administrative de către instanța de judecată)*, § 70).

În consecință, Curtea Constituțională în *Hotărîrea nr. 18/2012* a reținut că, norma prin care se interzice suspendarea actelor autorităților publice, este disproporționată în raport cu dreptul justițiabilului de a solicita suspendarea actului și cu dreptul instanței de a dispune măsura asiguratorie și nu poate fi justificată prin prisma prevederilor art. 54 alin. (2) din *Constituție*:

„(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.”.

Reieșind din cele relatate supra, norma propusă în proiect reprezintă o restrîngere a independenței activității instanțelor judecătorești, fapt ce aduce atingere art. 6 din *Constituție*, iar limitarea prerogativei acordate reclamantului de a putea solicita instanței suspendarea actului administrativ, ca măsură asiguratorie, face imposibilă apărarea persoanei împotriva încălcării drepturilor și libertăților ei constituționale și nu creează garanții suplimentare de asigurare a legalității, fapt ce contravine garanțiilor stipulate în art. 20 alin. (1) din *Constituție*.

Cu toate că, dreptul de acces la instanță nu este unul absolut, acesta poate fi limitat în anumite circumstanțe. În aprecierea legalității unei limitări, Curtea Europeană a Drepturilor Omului ia în considerare importanța accesului la justiție ca principiu democratic. O restricție legală trebuie:

- să aibă un scop legitim;
- să fie proporțională;
- să fie necesară într-o societate democratică;
- să se asigure că însăși esența dreptului nu este afectată.

Proportionalitatea este principiul-cheie al jurisprudenței CEDO. Este necesar un echilibru just între obiectivele legitime ale statului și măsurile pe care statul le utilizează pentru atingerea acestora. Proportionalitatea necesită, de asemenea, un echilibru just între

drepturile persoanei și interesul public. Cu cât este mai mare ingerința, cu atât mai mult se impune o justificare.

Conform testului de proporționalitate, măsura luată trebuie să fie adecvată – să poată în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară – indispensabilă pentru îndeplinirea scopului, și proporțională - să asigure justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit. În partea ce ține de adjectivul „necesar” atragem atenția că, acesta implică existența unei necesități sociale stringente și nu trebuie echivalat cu alte calificative, precum rezonabil, admisibil, folositor sau dezirabil. Acest criteriu nu este unul formal și implică motivarea necesității beneficiului urmărit prin limitarea dreptului. Prin urmare, argumentele din nota informativă necesită a fi formulate pornind de la criteriile CEDO, însă autorul nu a prezentat în nota informativă argumente temeinice care să justifice faptul că soluția propusă nu este disproporționată în raport cu scopul urmărit.

Aferent rigorilor de tehnică legislativă, se vor reține următoarele:

În *proiectul hotărârii Guvernului* se va revedea partea dispozitivă, deoarece este expusă eronat și nu corespunde cu denumirea proiectului.

La proiectul legii:

În denumire, referința la actul normativ se va menționa în conformitate cu prevederile art. 55 alin. (5) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ să se indice numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”. Astfel, textul „Nr. 107 din 27.05.2016” se va substitui cu textul „nr. 107/2016” (observație valabilă și pentru Art. I).

La Art. I:

În conformitate cu art. 51 alin. (4) din *Legea nr. 100/2017*, în legea de modificare și/sau abrogare a mai multor acte normative, fiecărui act normativ i se consacră un articol însemnat cu un număr ordinar exprimat prin cifre romane și urmat de punct. Astfel, textul „Articol I.” se va substitui cu textul „Art. I. – ” (observație valabilă și pentru Art. II). De asemenea, izvorul publicării Legii va fi expus după cum urmează: „(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203, art. 413)”.

La **pct. 1**, în partea dispozitivă, cuvântul „conținut” se va substitui cu cuvântul „text”, iar în redacția propusă cuvintele „Prezenta lege transpune” sînt excedente și se vor exclude. Totodată, referința la actul Uniunii Europene se va completa cu sursa publicării Regulamentului – „publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 326/1 din 9 decembrie 2011”.

Totodată, atragem atenția că, deși în clauza de armonizare s-a indicat că legea transpune transpune Regulamentul (UE) nr. 1227/2011, de fapt nu se transpun toate prevederile actului UE. Calificativele de apreciere a gradului de compatibilitate „incompatibil” (art. 2 pct. 5 din Regulamentul (UE) nr. 1227/2011) și „Norme UE neaplicabile” expuse în tabelul de concordanță denotă faptul că prevederile proiectului actului normativ național transpun prevederile actului Uniunii Europene, însă nu în totalitate.

Prin prisma pct. 31 pct. 3) din *Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018* pentru transpunerea parțială a prevederilor actului Uniunii Europene, în clauza de armonizare se va utiliza calificativul de apreciere a compatibilității „transpune parțial”.

La pct. 2:

Semnalăm că, în actul normativ noțiunile nu trebuie să fie definite doar pentru a explica care este sensul acestora. În situația în care autorii unui proiect intenționează să definească o noțiune, în nota informativă este necesar să se arate că se întrunesc condițiile care impun definirea termenului în actul normativ și să se indice circumstanțele care justifică definirea termenului în sensul propus de autori (a se vedea art. 54 alin. (5) din *Legea nr. 100/2017*).

Totodată, în măsura în care legea se completează cu mai multe noțiuni, partea dispozitivă se va expune după cum urmează: „se completează cu următoarele noțiuni:”, urmate de expunerea acestora (observație cu referire la toate cazurile similare din text).

La noțiunile „*participant la piața energiei electrice*” și „*pieță a energiei electrice de echilibrare*”, în dispoziție, în locul cuvintelor „se înlocuiește” se va utiliza expresia „se substituie”.

În dispoziția noțiunilor „*pieță a energiei electrice pe parcursul zilei*” și „*pieță a energiei electrice pentru ziua următoare*” textul „se expune în următoarea redacție:” se va substitui cu textul „va avea următorul cuprins:” (observație valabilă pentru toate situațiile similare din proiect).

La pct. 3, partea dispozitivă, semnalăm că, în cazul operațiunii de completare cu un element structural nou se va utiliza sintagma „... se completează cu ... cu următorul cuprins:” (observație valabilă pentru toate situațiile similare din proiect).

La pct. 4, în dispoziția de completare a alin. (2) din art. 7, cuvântul „expresia” se va substitui cu cuvintele „următorul text” (observație valabilă pentru toate situațiile similare din proiect).

La pct. 5, cu referire la alin. (4) din art. 9, cuvântul „cifra”, în ambele cazuri, se va substitui cu cuvântul „cifre”, iar conjuncția „și ” se va exclude ca excedentă. Se va reține că potrivit DEX-ului „cifra” este simbolul grafic (care reprezintă unul dintre numerele de la zero pînă la nouă), folosit pentru scrierea numerelor.

Totodată, semnalăm că, în redacția propusă a alin. (4) se va exclude cuvântul „calendaristice” ca fiind inutil, aceasta reprezentînd regula generală de calculare a termenului. În actele normative se specifică tipul perioadei doar în cazul în care termenul în care urmează a fi îndeplinite anumite acțiuni se calculează diferit decît cel general (de exemplu zile lucrătoare). În caz contrar, se creează incertitudine în privința celorlalte cazuri în care nu s-a specificat că, zilele sunt calendaristice.

Alineatele (5¹) și (5²) cu care se propune completarea art. 9, urmează a fi expuse succesiv, iar dispoziția se va expune după cum urmează: „se completează cu alineatele (5¹) și (5²) cu următorul cuprins:”, urmate de redarea acestora (observația se referă inclusiv la pct. 28).

Din cuprinsul alin. (5²) cuvintele „din prezenta lege” se vor exclude, deoarece potrivit art. 55 alin. (4) din *Legea nr. 100/2017*, în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ.

La pct. 6, în dispoziție, termenul „expresia” se va substitui cu termenul „cuvintele”, iar termenul „sintagma” – cu termenul „textul”. Se va ține cont că, în conformitate cu uzanțele de tehnică legislativă, cuvântul „sintagma” se utilizează cu referire la un grup de două sau mai multe cuvinte între care există raporturi de subordonare; cuvântul „textul” se folosește pentru individualizarea unor cuvinte și cifre, cuvinte și semne de punctuație, cifre

și semne de punctuație, iar în celelalte cazuri, pentru formularea dispozițiilor de modificare, se utilizează termenii „cuvîntul”/„cuvintele”, după caz, termenii „cifra”/„cifrele” (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect).

La **pct. 12**, redacția propusă a art. 78 urmează a fi expusă cu numerotare și denumirea articolului.

La **pct. 14**, referința la modificarea art. 81 alin. (3) se va expune într-o singură dispoziție, urmată de elementele structurale (literele) care se modifică.

La **pct. 17** (redacția art. 82¹):

La alin. (1) cuvintele „ca operator al pieței de energie electrică acel agent economic” se va substitui cu textul „în calitate de operator al pieței energiei electrice, agentul economic”. Se va reține că *Legea nr. 107/2016* (art. 82) operează cu noțiunea „operatorul pieței energiei electrice”;

la lit. c) cuvîntul „proprietare” se va substitui cu cuvîntul „proprietar”;

la alin. (2) considerăm eronată norma cu privire la abilitarea Guvernului de a organiza licitație pentru desemnarea operatorului pieței, pe baza criteriilor de vechime și experiență de la alineatul (1), în cazul în care nu poate fi identificat un operator al pieței de energie electrică care să îndeplinească cerințele de la alineatul (1). În conformitate cu art. 2, în sensul *Legii nr. 107/2016*, procedură de licitație reprezintă procedură prin care puterea instalată în capacități de producere a energiei electrice este majorată prin investiții în noi capacități sau prin extinderea capacităților existente. Astfel, în temeiul art. 21 din *Legea nr. 107/2016* Guvernul este în drept să inițieze procedura de licitație pentru construcția de noi capacități sau pentru creșterea capacităților existente de producere a energiei electrice, dar nu pentru desemnarea operatorului pieței;

cuprinsul alin. (3) urmează a fi revizuit prin prisma art. 7 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 107/2016*, potrivit căruia, Agenția „eliberează (dar nu acordă), prelungeste, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele eliberate, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu prezenta lege și cu *Legea nr. 160/2011* privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător”.

La **pct. 19**, cu referire la norma de derogare prevăzută în alin. (2) din art. 84¹, se va reține că normele juridice derogatorii sunt diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie și sunt aplicabile unor situații determinate. Recurgerea la norme de excepție se admite pentru ocrotirea unui interes superior, pentru protecția deosebită a unei anumite categorii de persoane, din motive de economicitate și oportunitate etc. În toate cazurile, însă, normele derogatorii de la prevederile legislației trebuie să fie temeinic justificate. Totodată, în cazul reglementărilor derogatorii, se va folosi formula „prin derogare de la...”, urmată de menționarea reglementării de la care se derogă și nu de la actul normativ în întregime (observație valabilă și pentru **art. 96** alin. (16¹)). Totodată, la alin. (4) din art. 84¹ cuvintele „într-un Regulament” se vor substitui cu cuvintele „în regulamentul”.

La **pct. 21**, atenționăm că redacția art. 85¹ ce vizează mecanismele reglementate pe piața energiei electrice este expus dificil pentru asimilare, or conform art. 54 din *Legea nr. 100/2017*, conținutul proiectului se expune într-un limbaj clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc.

La **pct. 23**:

textul „Capitolul XII” este inutil și se va exclude;

în redacția alin. (4) din art. 85² textul „Prevederile alineatului (1)-(3)” se va substitui cu textul „Prevederile alineatelor (1)-(3)”;

la art. 85³ alin. (1), (2) cuvintele „Un participant” se vor substitui cu cuvântul „Participantul”. Este de menționat că *Legea nr. 107/2016* nu operează cu sintagma „întreprindere – mamă”. Pentru evitarea eminentă a dificultăților la aplicarea normei juridice, se recomandă determinarea respectivei noțiuni;

la alin. (5) textul „Printr-o hotărîre adoptată în acest sens” se va revedea, întrucît nu corespunde limbajului normativ;

la art. 85⁶:

la alin. (3) este discutabilă norma privind elaborarea și adoptarea de către Agenție a hotărîrii privind setul de cerințe cu privire la examinarea denunțurilor. În acest context, atragem atenția că, potrivit art. 262, 253 din *Codul de procedură penală*, denunțul este una din metodele de sesizare a organului de urmărire penală și reprezintă înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvîrșirea unei infracțiuni;

la alin. (4) cuvintele „sale” și „de asemenea” se vor exclude ca inutile în textul unui act normativ (observație valabilă și pentru art. 63 alin. (3)¹).

La **pct. 24**, în redacția propusă a lit. d¹) cuvintele „prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune” se vor substitui cu cuvintele „prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune”, iar cuvintele „care țin cont” se vor revedea, deoarece sînt utilizate greșit în contextul dat.

La **pct. 25**:

în partea dispozitivă, cuvintele „se completează cu un rând nou ce include textul” se va substitui cu textul „se completează cu o liniuță cu următorul cuprins:”, urmat de redarea acestuia, din alineat;

cu referire la lit. g), semnalăm că, în dispoziția de modificare, cuvintele „se exclude” se vor substitui cu cuvintele „se abrogă”. În context, se va ține cont că, sintagma „se exclud” se utilizează doar în cazul excluderii unor cuvinte, sintagme, propoziții, iar pentru exprimarea normativă a intenției de scoatere din vigoare a unor prevederi se utilizează cuvintele „se abrogă”.

Pct. 26, 27 vor fi unificate într-un singur punct, iar dispoziția se va expune după cum urmează: „se completează cu articolele 95¹ și 95² cu următorul cuprins:”, urmate de redarea acestora.

În redacția propusă a art. 95¹ alin. (1) lit. d), pentru asigurarea unei exprimări clare și concise recomandăm revizuirea expresiei: „pe motivul existenței unui interes public conflictual prevalent sau a unui alt motiv cu caracter sensibil”.

Art. II, cu referire la intrarea în vigoare a legii, urmează a fi expus după cum urmează: „Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

Digitally signed by Copețchi Stanislav
Date: 2023.08.14 15:27:55 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

*MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md*

la nr. 04/2-8703 din 06.10.2023
nr. 07-1420 din 17.09.2023

Ministerul Energiei

Urmare examinării repetate a *proiectului hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea integrității și funcționalității pieței energiei electrice)*, **număr unic 615/ME_n/2023**, comunicăm următoarele.

Ministerul Justiției a examinat sinteza obiecțiilor și propunerilor prezentată de autorul proiectului ca urmare a avizării primare și în continuare reiterează obiecțiile și propunerile, expuse mai jos și care se regăseau în cuprinsul avizului nr. 04/2-7397 din 14.08.2023, având în vedere că acestea nu au fost luate în considerare de autorii proiectului.

Acestea vizează în special:

1. Normele propuse pentru completarea art. 9 cu alin. (5¹) și (5²) din *Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică* precum și cele privind completarea *Codului administrativ al Republicii Moldova* cu art. 214 alin. (10) sunt conceptual inadmisibile în opinia Ministerului Justiției, prezentând mai multe probleme de ordin juridic asupra cărora autorul proiectului urmează să reflecteze.

Astfel, atestăm că prin intermediul acestor prevederi din proiect se urmărește a se institui un regim juridic exorbitant, derogator de la toate principiile generale în materie, care în mod obiectiv nu poate fi justificat nici prin circumstanțele invocate de autorul proiectului, motiv pentru care îndemnăm a se realiza o abordare mai echilibrată a subiectului dat. Or, ținem a remarca că în prezent un asemenea regim juridic, ce ar permite intrarea în vigoare la momentul emiterii/adoptării actului administrativ și imposibilitatea solicitării/dispunerii suspendării acestuia pe perioada unei eventuale contestări a acestuia îi este specifică doar actelor adoptate de către organele competente în domeniul planificării, organizării și coordonării activității de aplicare a măsurilor impuse de starea de urgență declarată în țară (în esență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova). Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică nu este un organ similar Comisiei, iar situația în care aceasta emite actele sale nu este comparabilă cu cea a Comisiei. Astfel, urmează a se reține că actele Comisiei au, ca esență, un caracter temporar, limitat la perioada stării de urgență, spre deosebire de actele Agenției. Un alt moment particular important, care permite să se asigure într-un anumit grad protecția subiecților vizați de dispozițiile Comisiei (în contextul intrării în vigoare

a acestora la momentul emiterii) constă în aceea că toate actele respective ale Comisiei inderogabil se publică într-un interval restrâns de timp pe pagina web a Guvernului și se diseminează prin intermediul surselor mass-media. În altă ordine de idei, notăm existența art. 9 alin. (2) din *Legea nr. 107/2016*, care stabilește că „(2) În cazul în care Consiliului de administrație i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare în sectorul energiei electrice, cererile privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate ori alte hotărâri care pot avea impact asupra pieței energiei electrice și asupra obligațiilor de serviciu public, Agenția este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărârii și/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărâre și informațiile relevante în modul și în termenele stabilite în *Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008* privind transparența în procesul decizional.”. Observăm că, această normă reglementează aspectele legate de transparența activității Agenției și de categoriile de acte care se publică pe pagina web a acesteia, însă, în acest context, sesizăm și faptul că această normă nu acoperă tot spectrul de acte ce pot fi adoptate de Agenție (spre exemplu, deciziile Agenției, care se adoptă în condițiile art. 9 alin. (6) din lege, observăm că nu cad sub incidența acestei norme referitoare la publicitate). Cu toate acestea, propunerile de completare vizează un caracter executoriu imediat, de la adoptare, și pentru deciziile Agenției, ceea ce deja creează premisele pentru apariția unor situații prejudiciabile în practică.

Adițional, mai este necesar a se remarca un moment esențial, care printre altele se reflectă incidental și în proiectul transmis spre avizare. Astfel, chiar și în situațiile în care survin anumite incidente care pot fi calificate ca situații excepționale în sectorul electroenergetic, remarcăm că în conformitate cu prevederile *Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 149/2019*, gestionarea generală a situațiilor excepționale, inclusiv prin coordonarea măsurilor întreprinse de către organul central de specialitate, de către alte organe și autorități ale administrației publice centrale, de către alte autorități publice, de către întreprinderile electroenergetice, în special de către operatorul sistemului de transport, precum și de către alți participanți la piața energiei electrice în cazul apariției unei situații excepționale, precum și monitorizarea realizării măsurilor respective se efectuează de către Comisia pentru situații excepționale a Republicii Moldova, creată în conformitate cu *Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova*. În contextul acestei atribuții generale a Comisiei, constatăm că aceasta este abilitată în particular să adopte decizii cu privire la aplicarea unor măsuri de urgență ce nu sunt stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, pentru lichidarea avariilor în sistemul electroenergetic și pentru asigurarea protecției populației și a patrimoniului (potrivit pct. 11 lit. d) din Regulament). Așadar, reieșind din aceste împuterniciri oferite Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova de

cadrul normativ, opinăm că statutul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică urmează a nu fi confundat cu cel al Comisiei, confuzie care ar fi alimentată suplimentar prin atribuirea competențelor către Agenție de a adopta anumite acte juridice în contextul unor situații excepționale în sectorul electroenergetic, care ar împrumuta regimul juridic derogator specific actelor Comisiei pentru Situații Excepționale.

În acest context, expunem opinia că intrarea în vigoare a actelor adoptate de Agenție, inclusiv în contextul situațiilor prevăzute la alin. (5¹) și (5²) urmează a se realiza potrivit regulilor generale în materie de drept administrativ, consacrate în cadrul *Codului administrativ*.

În ceea ce privește aspectul legat de imposibilitatea instanței de a suspenda hotărârile Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind aplicarea sancțiunilor pentru neexecutarea hotărârilor Agenției pe subiecte „ce țin de disfuncționalitatea pieței energiei electrice”, considerăm că o asemenea soluție normativă va consacra o măsură abuzivă și contrară principiului constituțional privind accesul liber la justiție reflectat la art. 20 din *Constituția Republicii Moldova*, or, potrivit alin. (2) din articolul respectiv „Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

În acest sens, comunicăm că dreptul persoanei de a se adresa justiției este, prin urmare, o condiție *sine qua non* a efectivității drepturilor și libertăților sale. Iată un motiv pentru care Constituția, proclamând accesul liber la justiție, nu numai că l-a calificat ca fundamental, ci și ca un principiu care guvernează materia drepturilor și libertăților fundamentale (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 16/1998 (controlul actelor administrative cu caracter individual)*, § 2).

În altă ordine de idei, relevăm că „acceptarea parțială a autorului” a obiecției prezentate de Ministerul Justiției prin completarea *Codului administrativ al Republicii Moldova* nu reprezintă o soluție acceptabilă și legală, ce ar fi fost sugerată ca atare de Ministerul Justiției, or, imposibilitatea instanței de judecată de a suspenda hotărârile ANRE „privind aplicarea sancțiunilor pentru neexecutarea hotărârilor ANRE pe subiecte ce țin de disfuncționalitatea pieței energiei electrice” nu este clară și previzibilă subiecților ce îi vizează, deoarece *Legea nr. 107/2016* și *Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică* precum și proiectul remis spre expertiză juridică nu definește termenul de „disfuncționalitate a pieței energiei electrice” și nici nu prevede care anume situații pe piața energiei electrice pot fi calificate drept „disfuncționale pe piața energiei electrice” și de către cine. În acest sens, comunicăm că chiar și dacă proiectul de lege la pct. 15 operează cu termenul de „disfuncționalitate pe piața angro a energiei electrice” acest fapt nu oferă claritate în privința dacă măsurile speciale prevăzute de autori în proiectul de lege se referă la „disfuncționalități pe pieța angro a energiei electrice” sau pentru „disfuncționalități pe pieța cu amănuntul a energiei electrice”, având în vedere că

acestea reprezintă două piețe distincte, conform *Legii nr. 107/2016 cu privire la energie electrică*.

Menționăm că, excepțiile prevăzute la art. 214 alin. (8) și alin. (9) din *Codul administrativ al Republicii Moldova* pentru actele administrative individuale a Băncii Naționale și actele normative ale ANRE emise pentru sectorul gazelor naturale sunt clar stabilite, necesare și previzibile pentru funcționarea eficientă a acestor piețe reglementate.

Mai mult ca atât, propunerea privind completarea art. 9 cu alin. (5¹) din *Legea nr. 107/2016* stipulează că „În cazul situațiilor excepționale în sectorul electroenergetic sau pe subiecte ce țin de disfuncționalitatea pe piața de energie electrică sau de securitatea aprovizionării cu energie electrică, proiectele de hotărâri, proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și aprobării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol și a Codului administrativ”. Astfel, observăm că propunerea expusă mai sus prevede mai multe excepții în privința actelor administrative individuale ale ANRE comparativ cu propunerea privind completarea *Codului administrativ a Republicii Moldova* cu art. 214 alin. (10), deoarece *Legea nr. 107/2016* prezintă excepții suplimentare privind situațiile în care instanța de judecată nu va putea suspenda actele normative individuale (în speță: situații excepționale în sectorul electroenergetic; disfuncționalitatea pe piața de energie electrică; securitatea aprovizionării cu energia electrică) precum și neaplicarea procedurii administrative și a *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional* în situațiile enumerate mai sus.

Adițional, cu referire la textul „Hotărârile Agenției emise în temeiul prezentului alineat sunt executorii din momentul adoptării și nu pot fi suspendate de către instanță” considerăm că asemenea formulă este abuzivă și contrară art. 139 alin. (1) din *Codul administrativ al Republicii Moldova* potrivit căreia „Un act administrativ individual devine valabil pentru persoana căreia îi este destinat sau care este afectată de el în momentul în care i se comunică acesteia, cu excepția cazului când actul administrativ însuși stabilește o dată ulterioară pentru obligativitatea sa.” și art. 171 alin. (4) din Cod „Actele administrative individuale sunt executorii din momentul survenirii obligativității lor, cu excepția cazului când executarea lor este suspendată prin decizia autorității publice sau prin act judecătoresc de dispoziție. Dacă se depune o cerere de suspendare a executării actului administrativ individual, acesta poate fi executat doar după soluționarea cererii respective.”.

Astfel, relevăm că prevederile expuse mai sus reprezintă niște principii de bază în cadrul procedurii administrative în vederea protecției drepturilor subiecților vizați precum și asigurarea transparenței acțiunilor autorităților publice, or, propunerea autorului de a stabili că hotărârile Agenției să fie executorii de la momentul adoptării *de jure* consacră o abordare rigidă și formalistă, care este

susceptibilă să cauzeze în unele situații prejudicii substanțiale destinatarilor actelor administrative respective astfel încât curgerea anumitor termene de prescripție/decădere să înceapă de la un moment la care destinatarul nu a putut efectiv să beneficieze de drepturile sale la o reacție/răspuns. Reieșind din existența acestor prevederi exprese în *Codul administrativ al Republicii Moldova*, nu identificăm careva necesități pentru reglementarea particulară a subiectului dat în *Legea nr. 107/2016*. Pornind de la aceste considerente, solicităm excluderea prevederilor respective din proiect.

Se va atrage atenția în acest sens, asupra esenței particulare a suspendării executării actului administrativ, de la care autorul proiectului intenționează să consacre o derogare generală pentru actele Agenției. Astfel, potrivit prevederilor art. 172 alin. (2) din *Codul administrativ*, suspendarea executării actului administrativ poate surveni exclusiv în situațiile în care există unele suspiciuni serioase și rezonabile privind legalitatea actului administrativ individual defavorabil sau dacă există pericolul iminent de producere a unor prejudicii ireparabile prin executarea în continuare a actului administrativ individual defavorabil. Observăm deci că suntem în prezența a două situații practice care în mod rezonabil justifică o amânare a punerii în executare a actului administrativ, pentru motivul necesității asigurării unui just echilibru dintre realizarea unor obiective de interes public (ce stau la baza emiterii actului) și necesitatea protejării drepturilor și intereselor unei persoane particulare, pusă în fața pericolului suferirii unui prejudiciu iminent. O excludere *apriori* a posibilității suspendării actelor Agenției va însemna o asumare inderogabilă a faptului că drepturile subiectului particular sunt inferioare interesului urmărit prin emiterie și deci ar putea fi neglijate din start. Or, anume această optică generalistă Ministerul Justiției nu o susține, dat fiind faptul că aceasta instituie premise practic garantate pentru cauzarea unor prejudicii subiecților vizați. Se va remarca în acest sens și faptul că legiuitorul, cu ocazia reglementării instituției suspendării actului administrativ, a luat în calcul și situațiile când autoritatea publică/interesele de ordin public urmărite de aceasta ar putea fi afectate prin intermediul suspendării actului autorității respective, consacrand un șir de remedii ce ar urmări atenuarea acestor riscuri: condiționarea suspendării executării de plata unei cauțiuni, de îndeplinirea anumitor condiții sau limitarea în timp a acesteia. Așadar, în contextul actelor Agenției considerăm că în anumite situații aceste remedii legale pot oferi garanții suficiente pentru Agenție, astfel încât să nu fie exclusă din start posibilitatea suspendării actului ce prezintă pericole iminente pentru destinatarul său, or, vom remarca, ca un ultim considerent, că suspendarea actului administrativ nu se realizează într-o manieră automată, la apariția unor circumstanțe care ar justifica aceasta, ci doar în urma examinării obiective a tuturor circumstanțelor de către instanța de judecată și tragerii unor concluzii corespunzătoare, motiv pentru care și

o excludere „automată” a dreptului de a solicita suspendarea executării actului administrativ se prezintă a fi o măsură disproporționată.

Cu referire la propunerea privind completarea art. 9 cu alin. (5²) din *Legea nr. 107/2016*, comunicăm despre necesitatea excluderii acesteia, având în vedere că această propunere repetă normele juridice deja consacrate în *Codul administrativ al Republicii Moldova*. Astfel, potrivit art. 189 alin. (1) din *Codul administrativ al Republicii Moldova* „Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.” precum și art. 214 alin. (4) „Instanța de judecată decide cu privire la suspendarea executării actului administrativ individual printr-o încheiere susceptibilă de recurs...”.

În privința textului „Suspendarea hotărârilor și deciziilor Agenției, cu excepția hotărârilor prevăzute la art. 214 alin. (10) din *Codul administrativ nr. 116/2018*, poate avea loc doar prin încheiere judecătorească și doar în privința reclamantului”, considerăm că această formulă este una ambiguă, ce nu relevă intenția reală a autorului proiectului, circumstanța dată nefiind elucidată suficient nici în cuprinsul notei informative aferente proiectului. La caz, considerăm că aceasta ar putea fi considerată și superfluă, or, remarcăm faptul că și potrivit regulii generale consacrate în art. 214 din *Codul administrativ*, suspendarea se dispune doar la solicitarea reclamantului și doar prin încheiere judecătorească.

2. La denumirea proiectului de lege se va revedea partea din paranteze, deoarece este expusă eronat și nu corespunde cu denumirea din proiectul hotărârii.

Obiecții particulare la art. I. Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică

3. Cu referire la clauza de armonizare a proiectului, atenționăm că obiecția Ministerului Justiției nu a fost luată în considerare, în acest context reiterăm că potrivit art. 44 alin. (3) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, „(3) Clauza de armonizare indică tipul, numărul și denumirea oficială a actelor Uniunii Europene care se transpun în actul normativ, seria, numărul și data Jurnalului Oficial al Uniunii Europene în care au fost publicate actele respective, precum și măsura în care acestea sunt transpuse.” Astfel, considerăm oportună completarea clauzei de armonizare cu gradul de transpunere a legislației UE cu luarea în considerare a modelului expus în anexa nr. 2 din *Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.*

4. La pct. 5, cu referire la alin. (4) din art. 9, reiterăm despre necesitatea evitării cuvântului „calendaristic”, ca fiind inutil, acesta reprezentând regula generală de calculare a termenului. Menționăm că, potrivit uzanțelor de tehnică legislativă, în actele normative se specifică tipul perioadei doar în cazul în care termenul în care urmează a fi îndeplinite anumite acțiuni se calculează diferit decât

cel general (se exemplule zile lucrătoare). În caz contrar, se creează incertitudine în privința celorlalte cazuri în care nu s-a specificat că, zilele sunt calendaristice (de exemplu art. 47 alin. (2¹), art. 66 alin. (3), art. 68 alin. (8)).

5. Pct. 12 urmează a fi revizuit potrivit normelor de tehnică legislativă după cum urmează:

„12. Articolul 78 va avea următorul cuprins:

Articolul 78. Piața angro a energiei electrice

(1)...”

Totodată, la alin. (2) se vor exclude cuvintele „de reglementare”, deoarece sunt excedente.

6. La pct. 17 (redacția art. 82¹), având în vedere că, ca urmare a obiecției Ministerului Justiției a fost exclus alin. (2), urmează a fi revizuită numerotarea respectivului articol. Totodată, la alin. (4), urmează a fi exclus textul „, pe baza cerințelor din Art. 6 al Regulamentului 2015/1222/UE de stabilire a unor linii directoare privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor”, deoarece în proiectele actelor normative nu se va face referință la legislația Uniunii Europene, or, deși regulamentul Uniunii Europene este un instrument juridic de importanță majoră la nivelul Uniunii Europene, pentru Republica Moldova aceste acte normative nu sunt direct aplicabile. Respectiv, acest act normativ al Uniunii Europene urmează să fie transpus în legislația națională.

7. La pct. 23, art. 85³ alin. (4), se vor exclude cuvintele „în vigoare”, ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment.

La Articolul 85⁹ alin. (4), se vor revizui cuvintele „dacă este puțin probabil ca acesta să ducă la denaturarea concurenței pe piața energiei electrice” pentru a asigura claritatea și previzibilitatea propunerilor.

8. La pct. 24, în redacția propusă a lit. d¹) cuvintele „prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune” se vor substitui cu cuvintele „prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune”, iar cuvintele „care țin cont” se vor revedea, deoarece sunt utilizate greșit în contextul dat.

Adițional, reiterăm că, în redacția propusă a art. 95¹ alin. (1) lit. d), pentru asigurarea unei exprimări clare și concise considerăm oportună revizuirea expresiei „pe motivul existenței unui interes public conflictual prevalent sau unui alt motiv cu caracter sensibil”.

9. Cu referire la pct. 27, ce vizează completarea legii cu un nou art. 95² (alin. (5)), considerăm oportună revizuirea conceptuală a textului „Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de la 10% la 15% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, a altor persoane juridice pentru neexecutarea hotărârilor Agenției pe subiecte ce țin de disfuncționalitatea pieței energiei

electrice”, deoarece prezenta formulă nu este clară și previzibilă în contextul în care nu se înțelege ce se are în vedere prin „neexecutarea hotărârilor Agenției pe subiecte ce țin de disfuncționalitatea pieței energiei electrice”. Or, ținem să precizăm că anume această faptă, formulată într-o manieră generală, atrage angajarea răspunderii juridice a subiectului vizat de normă, iar în acest context, urmează a se reține că referitor la asemenea categorii de norme juridice (care instituie temeuri de răspundere) cerințele de claritate a textului normei sunt în particular mai sporite, dat fiind impactul potențial al acestora asupra subiecților de drept și necesitatea ca aceștia să conștientizeze conduita prescrisă de legiuitor, căreia ei urmează să se conformeze. În acest sens, sesizăm că prin noțiunea de „hotărâri ale Agenției pe subiecte ce țin de disfuncționalitatea pieței energiei electrice”, după caz, pot fi înțelese atât actele particulare prin care se dispun măsurile prevăzute la art. 81¹ alin. (3) din proiect, cât și orice acte administrative normative ale Agenției prin care se reglementează în abstract anumite aspecte legate de disfuncționalitățile date. Prin urmare, subiecții vizați vor fi puși într-o situație de incertitudine continuă privind incidența acestui articol.

Conex la acest aspect, nu este clară nici modalitatea în care se va aplica prevederea dată în contextul în care subiectul va continua să persiste în comportamentul său și nu va executa aceste hotărâri ale Agenției. În situația în care sancțiunea pentru comiterea acestei fapte este amenda în mărime de la 10% la 15% din cifra de afaceri anuală, iar fapta este susceptibilă de o comitere în formă continuă, atestăm existența unor neclarități ce nu pot fi admise în norme cu o natură sancționatorie, legate de intervalul la care Agenția poate aplica aceste sancțiuni cu referire la același subiect și dacă pe parcursul unui an, acestea pot fi cumulate într-o asemenea măsură încât să periclitize efectiv desfășurarea activității de către subiectul vizat (obiecție valabilă și pentru pct. 26 ce vizează completarea art. 95 cu un nou alin. (5)). Adicional, reiterăm obiecția prezentată la pct. 1 din prezentul aviz ce ține de propunerea autorului de a consacra „imposibilitatea instanței de judecată de a suspenda hotărârile Agenției privind aplicarea sancțiunii financiare”.

10. La pct. 28, (la propunerea privind completarea art. 96 cu un nou alin. (14)), după sintagma „Monitorul Oficial” se va completa cu cuvintele „al Republicii Moldova”.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.10.06 16:56:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

